

Szczegółowe warunki i sposoby oceniania
z przedmiotu historia i teraźniejszość
w Zespole Szkół Licealnych i Technicznych im. Ziemi Tucholskiej w
Tucholi
w Technikum nr 1

Szczegółowe warunki i sposoby oceniania polegają na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu postępów w opanowywaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności, wynikających z programu nauczania .

Mają na celu:

- a)** bieżące i systematyczne informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych;
- b)** mobilizowanie ucznia do systematycznej pracy;
- c)** pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu własnego rozwoju oraz przedstawienie bieżących postępów w nauce;
- d)** dostarczanie bieżącej informacji o trudnościach w przyswajaniu wiedzy przez uczniów;
- e)** wzrost efektywności pracy ucznia;
- f)** umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji pracy na lekcji, w celu wzrostu jej efektywności.

WYMAGANIA EDUKACYJNE I JAWNOŚĆ OCENIANIA

Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów o:

- wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;
- warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej;
- nauczyciel jest obowiązany, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia;
- nauczyciel oddaje uczniowi sprawdzone i ocenione prace pisemne na lekcji podczas omawiania wyników danej formy kontroli (w razie nieobecności ucznia – po jego powrocie do szkoły), w przypadku zgłoszenia wątpliwości co do oceny z pracy pisemnej uczeń lub jego rodzic są zobowiązani dostarczyć ww. pracę nauczycielowi w celu rozstrzygnięcia wątpliwości;

Wymagania edukacyjne z przedmiotu historia i teraźniejszość w klasie 3 technikum

I. Świat i Polska w latach 1970–1980

Lekcja	Temat	Cele lekcji. Uczeń:	Wymagania ¹ . Uczeń:
1	Sytuacja na świecie w latach 70. XX w.	• omawia genezę i skutki osłabienia pozycji Stanów Zjednoczonych Ameryki na świecie na rzecz obozu komunistycznego; • omawia konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX w.; • wyjaśnia, dlaczego wojnę w Wietnamie i wojnę Jom Kipur można nazwać wojnami	• omawia przyczyny, przebieg i konsekwencje interwencji amerykańskiej w Wietnamie; • przedstawia reakcje społeczeństwa amerykańskiego na interwencję wojskową w Wietnamie; • omawia przebieg i skutki rewolucji islamskiej w Iranie; • charakteryzuje przyczyny i skutki osłabienia pozycji Stanów Zjednoczonych na świecie w latach 70. XX w. (porażka USA w Wietnamie, afera Watergate, kryzys energetyczny);

¹ Wymagania uwzględniają wiedzę i umiejętności wyniesione przez ucznia ze szkoły podstawowej oraz wynikające z treści poszczególnych tematów (lekcji) podręcznika: I. Modzelewska-Rysak i in., *Historia i teraźniejszość. Podręcznik. Liceum i technikum. Część 2*, WSiP, Warszawa 2023.

		zastępczymi; • wyjaśnia skutki przejęcia władzy w Kambodży przez Czerwonych Khmerów	• charakteryzuje i ocenia konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX w. (w tym ludobójczą politykę Czerwonych Khmerów w Kambodży); • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>doktryna powstrzymywania, efekt domina w Azji Południowo-Wschodniej, afera Watergate, Czerwoni Khmerzy, ajatollah, rewolucja islamska, kryzys naftowy, embargo, wojna zastępcza, Vietcong</i> ; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Pol Pot, Ho Chi Minh, Ruhollah Chomejni
2	Wzrost wpływów ZSRS w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej	• wymienia państwa w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej, w których ZSRS angażował się politycznie i / lub militarnie; • omawia formy działania ZSRS w Azji, Afryce i Ameryce Łacińskiej; • omawia sowiecką strategię w polityce zagranicznej realizowaną przez ekipę Leonida Breżniewa w latach 70. XX w.	• charakteryzuje konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>doradcy wojskowi; wojna somalijsko-etiopska, Sandinowski Front Wyzwolenia Narodowego, wojna domowa w Angoli, mudzahedini, Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli, Pathet Lao</i> ; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Leonid Breżniew, Salvador Allende, Augusto Pinochet
3	Polityka odprężenia	• wymienia przyczyny, dla których USA i ZSRS zdecydowały się rozpocząć politykę odprężenia; • omawia najważniejsze etapy porozumień rozbrojeniowych między Stanami Zjednoczonymi a ZSRS; • wymienia przyczyny odejścia USA od polityki odprężenia	• wyjaśnia, na czym polegała polityka odprężenia (<i>détente</i>) w relacjach międzynarodowych w połowie lat 70. XX w.; • wyjaśnia, jakie znaczenie dla pokoju i odprężenia na świecie miały postanowienia Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (Helsinki, 1975 r.); • charakteryzuje treść tzw. pięciu koszyków konferencji helsińskiej; • omawia okoliczności zawarcia porozumienia z Camp David z 1978 r. i ocenia jego znaczenie; • wyjaśnia przełomowe znaczenie normalizacji stosunków USA–ChRL na początku lat 70. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>dyplomacja pingpongowa</i> ; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Richard Nixon, Henry Kissinger, Jimmy Carter, Ronald Reagan, Zbigniew Brzeziński, Muhammad Anwar as-Sadat; • rozwija skróty: KBWE, OBWE i wie, czym zajmowały / zajmują się te organizacje
4	Państwa niemieckie – współistnienie	• wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie Ostpolitik kanclerza Willy’ego	• charakteryzuje rozliczenie się Niemiec z dziedzictwem rządów nazistowskich (przykłady pozytywne i negatywne: działalność Centrali

	i stosunek do nazistowskiego dziedzictwa	Brandta; • posługując się przykładami, omawia rozliczenie się Niemiec z dziedzictwem rządów nazistowskich; • omawia kwestię niemieckich reparacji / odszkodowań wojennych na rzecz Polski	Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu, kariera Heinza Reinefartha, sprawa reparacji wojennych i restytucji dzieł sztuki zagrabionych w Polsce); • omawia przyczyny i skutki niepociągnięcia do odpowiedzialności karnej wielu niemieckich zbrodniarzy wojennych oraz ocenia skutki takiego stanu rzeczy; • analizuje, z czego mogły wynikać różnice w standardzie życia społeczeństw NRD i PRL, mimo że oba kraje znajdowały się w sferze wpływów ZSRS; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Willy Brandt, Erich Honecker; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>restytucja, rewindykacja, Stasi, doktryna Hallsteina, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich</i>
5	Polityka wschodnia Stolicy Apostolskiej	• wskazuje główne kierunki działania dyplomacji papieskiej po II wojnie światowej; • omawia stosunek papieża do ZSRS i państw bloku wschodniego po II wojnie światowej; • wyjaśnia znaczenie – dla Polski i świata – wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża	• wyjaśnia charakter wspólnot religijnych, ich odmienności związane z treścią wiary, kultem, nauczaniem moralnym i organizacją; • omawia dokonania papieża Pawła VI i Jana Pawła II na rzecz pokoju na świecie; • porównuje założenia polityki wschodniej papieża Pawła VI i Jana Pawła II, omawia podobieństwa i różnice; • ocenia wkład papieża Jana Pawła II w walkę o ochronę praw człowieka i zmianę ustroju w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>dyplomacja papieska, Stolica Apostolska, Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej, pontyfikat</i>; • przedstawia rolę prymasa Stefana Wyszyńskiego dziejach Kościoła katolickiego w Europie Środkowej i Wschodniej; • wie, kim były wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Jan XXIII, Paweł VI, Jan Paweł I, Jan Paweł II
6	Chiny i „państwowy kapitalizm”	• charakteryzuje zmiany zachodzące w Chinach po śmierci Mao Zedonga; • omawia okoliczności dojścia do władzy Denga Xiaopinga i jego reformy; • omawia początek tzw. kapitalizmu państwowego w ChRL	• omawia realizację doktryny „jeden kraj, dwa systemy” w ChRL; • charakteryzuje wystąpienia studenckie w Chinach w drugiej połowie lat 80. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>socjalizm o chińskiej specyfice, kapitalizm państwowy, dekolokalizacja</i>
7	Neoliberalizm i nowa prawica	• charakteryzuje zmiany zachodzące w gospodarkach państw zachodnich w latach	• na przykładzie państw zachodnich charakteryzuje różnice programowe rządów socjaldemokratycznych, chadeckich,

		70. XX w.; • omawia genezę i główne założenia ideowe nowej prawicy i neoliberalizmu; • przedstawia główne założenia polityki Ronalda Reagana i Margaret Thatcher	konserwatywnych i liberalnych w dziedzinie polityki społecznej, gospodarczej i systemu wartości; • charakteryzuje zmiany w programach zachodnich partii politycznych w latach 70. i 80. XX w. oraz wzrost popularności programów wolnorynkowych i konserwatywno-liberalnych (nowa prawica, neoliberalizm); • wyjaśnia znaczenie zwycięstwa wyborczego Margaret Thatcher w Wielkiej Brytanii (1979 r.) i Ronalda Reagana w Stanach Zjednoczonych (1980 r.) dla polityki wewnętrznej i międzynarodowej tych państw; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>państwo opiekuńcze</i>, <i>thatcheryzm</i>, <i>reaganomika</i>, <i>neoliberalizm</i>, <i>nowa prawica</i>, <i>konserwatyzm</i>, <i>keynesizm</i> (<i>interwencjonizm państwowy</i>), <i>związek zawodowy</i>, <i>stagflacja</i>
8	Polska Rzeczpospolita Ludowa w czasach Edwarda Gierka (1971–1976)	• omawia koncepcję budowy „drugiej Polski” i sposoby wdrażania tego projektu w życie; • omawia najważniejsze wydarzenia i zmiany, które zaszły w Polsce w czasach Gierka w dziedzinach: gospodarki, kultury, sportu; • omawia zmiany wprowadzone w <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r.	• omawia okoliczności objęcia władzy przez Edwarda Gierka; • omawia rzeczywiste cele reformy administracyjnej z 1975 r.; • wyjaśnia, na czym polegała „propaganda sukcesu” w czasach Gierka; • wskazuje i omawia elementy polityki prowadzonej przez ekipę Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • omawia zmiany wprowadzone w <i>Konstytucji PRL</i> w 1976 r. i wyjaśnia przyczyny protestów społecznych związanych z wprowadzeniem tych zmian; • charakteryzuje specyfikę rządów Edwarda Gierka (dobrobyt na kredyt, uległość wobec ZSRS); • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz omawia ich historyczną rolę: Piotr Jaroszewicz, Richard Nixon, Jimmy Carter, Leonid Breżniew; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>plan 5-letni</i> (1971–1976), <i>plenum</i>, <i>Komitet Centralny</i>, <i>Biuro Polityczne</i>, „<i>propaganda sukcesu</i>”, <i>sklepy komercyjne</i>, <i>maluch</i> (samochód), <i>czyn partyjny</i>, „<i>półkownik</i>”
9	Kryzys gospodarczy i społeczny w Polsce w drugiej połowie lat 70. XX w.	• omawia przyczyny kryzysu gospodarczego w PRL w latach 70. XX w.; • podaje przyczyny protestów robotniczych w 1976 r.; • charakteryzuje przebieg i skutki protestów	• charakteryzuje standard życia społeczeństwa polskiego w warunkach gospodarki niedoboru, posługuje się przykładami; • ocenia skutki wystąpień robotniczych z 1976 r.; • omawia nastroje społeczne towarzyszące wystąpieniom robotniczym w 1976 r.;

		robotniczych w 1976 r.	• charakteryzuje represje zastosowane przez władze w reakcji na wystąpienia społeczne w 1976 r.; • porównuje reakcję władz (w tym zastosowane represje) na wystąpienia społeczne w 1970 i 1976 r.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pułapka zadłużenia</i>, „<i>manewr gospodarczy</i>”, <i>Czerwiec 1976</i>, „<i>ścieżka zdrowia</i>”, <i>ZOMO</i>, <i>reglamentacja towarów</i>, <i>kartki żywnościowe</i>
10	Opozycja demokratyczna w Polsce 1976–1980	• wymienia formy pomocy dla represjonowanych uczestników protestów robotniczych z 1976 r. i ich rodzin; • charakteryzuje genezę i główne formy działania opozycji demokratycznej w Polsce w latach 70. XX w.; • omawia rolę różnych organizacji opozycyjnych działających w Polsce w latach 70. XX w.	• przedstawia kształtowanie się opozycji demokratycznej w Polsce po protestach robotniczych w 1976 r.; • charakteryzuje główne formy działania opozycji demokratycznej w Polsce w latach 70. XX w.; • omawia wsparcie udzielane opozycji demokratycznej przez Kościół katolicki; • omawia reakcje władz na działalność opozycji demokratycznej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>opozycja</i>, <i>opozycja demokratyczna</i>, <i>list otwarty</i>, <i>drugi obieg</i>, <i>bibuła</i>, <i>latający uniwersytet</i>, <i>tajny współpracownik</i>; • charakteryzuje rolę różnych organizacji opozycyjnych i rozwija skróty ich nazw: Komitet Obrony Robotników / Komitet Samoobrony Społecznej KOR, Studenckie Komitety Solidarności (SKS), Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), Konfederacja Polski Niepodległej (KPN), Towarzystwo Kursów Naukowych (TKN)

II. Świat i Polska w latach 1980–1991

Lekcja	Temat	Cele lekcji. Uczeń:	Wymagania. Uczeń:
11	Powstanie Solidarności	• omawia genezę powstania NSZZ „Solidarność”; • charakteryzuje sytuację w Polsce w 1980 r.; • przedstawia rolę NSZZ „Solidarność”	• charakteryzuje sytuację gospodarczą w Polsce w 1980 r.; • przedstawia postulaty strajkujących robotników z lipca i sierpnia 1980 r.; • wyjaśnia, na czym polegała różnica między strajkami z sierpnia 1980 r. a wcześniejszymi wystąpieniami robotników; • przedstawia konsekwencje zawarcia porozumień sierpniowych; • zna i wyjaśnia pojęcia: „<i>przerwy w pracy</i>”, <i>Międzyzakładowy Komitet Strajkowy</i>, <i>porozumienia sierpniowe</i>, <i>Niezależne Zrzeszenie</i>

			<i>Studentów, karnawał „Solidarności”</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Anna Walentynowicz, Bogdan Borusewicz, Lech Wałęsa, Andrzej Gwiazda, Bogdan Lis, Bronisław Geremek, Tadeusz Mazowiecki, Jan Olszewski, Władysław Siła-Nowicki, Lech Kaczyński, Marian Jurek, Mieczysław Jagielski
12	Stan wojenny w Polsce i jego następstwa	• charakteryzuje relacje między władzą a „Solidarnością” w 1981 r.; • omawia działania społeczeństwa w czasie stanu wojennego; • przedstawia działania Kościoła w trakcie stanu wojennego; • przedstawia reakcję ZSRS i państw zachodnich na wprowadzenie stanu wojennego;	• przedstawia stosunek PZPR do „Solidarności”; • wymienia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego; • wymienia ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • charakteryzuje formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • omawia działania różnych środowisk (Kościoł, zagranica) po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>provokacja bydgoska, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego, internowanie, Tymczasowa Komisja Koordynacyjna, godzina milicyjna, pacyfikacja kopalni „Wujek”, „Solidarność Walcząca”</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: płk Ryszard Kukliński, gen. Czesław Kiszczak, gen. Wojciech Jaruzelski, Jan Dobraczyński, Jerzy Popiełuszko, Józef kard. Glemp, Władysław Frasyniuk, Kornel Morawiecki
13	Kryzys w ZSRS i państwach bloku wschodniego	• charakteryzuje relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi; • charakteryzuje kryzys społeczno-gospodarczy w ZSRS i krajach Bloku Wschodniego; • przedstawia formy oporu wobec władzy pojawiające się w państwach komunistycznych	• wyjaśnia przyczyny wyścigu zbrojeń na początku lat 80. XX w.; • charakteryzuje kryzys gospodarczy w ZSRS i krajach Bloku Wschodniego i wyjaśnia jego przyczyny; • charakteryzuje kryzys społeczny w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • przedstawia postawy społeczeństw państw komunistycznych wobec władzy; • wymienia przykładowe organizacje opozycyjne w krajach bloku wschodniego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>„imperium zła”, „gwiazdne wojny”, bumelant, dysydent, amnestia, azyl polityczny, indoktrynacja, Karta 77, Konfederacja Polski Niepodległej</i>;

			• wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Aleksander Sołżenicyn, Andriej Sacharow, Jurij Andropow, Konstantin Czernienko
14	Pierestrojka w ZSRS i jej konsekwencje w krajach bloku wschodniego	• charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną Michaiła Gorbaczowa; • przedstawia wpływ reform w ZSRS na sytuację w państwach bloku wschodniego; • wyjaśnia wpływ reform Michaiła Gorbaczowa na pozycję ZSRS w świecie	• wyjaśnia, na czym polegały reformy wewnętrzne wprowadzane przez Michaiła Gorbaczowa; • ocenia efekty reform wewnętrznych wprowadzonych przez Michaiła Gorbaczowa; • przedstawia konsekwencje katastrofy elektrowni atomowej w Czarnobylu; • przedstawia wpływ reform w ZSRS na sytuację w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje politykę zagraniczną Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia wpływ rządów Michaiła Gorbaczowa na pozycję ZSRS w świecie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pierestrojka</i>, <i>głasność</i>, <i>uwłaszczenie nomenklatury</i> • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, George Bush, Mieczysław F. Rakowski
15	Przełomowy rok 1989	• charakteryzuje sytuację społeczno-gospodarczą w Polsce w II poł. lat 80. XX w.; • przedstawia genezę i postanowienia Okrągłego Stołu; • charakteryzuje przemiany ustrojowe w Polsce po Okrągłym Stole	• przedstawia problemy gospodarcze Polski w drugiej połowie lat 80. XX w.; • charakteryzuje próby przezwyciężenia trudności gospodarczych podejmowane przez władze; • przedstawia genezę Okrągłego Stołu; • wymienia postanowienia Okrągłego Stołu; • przedstawia reakcje społeczeństwa na postanowienia Okrągłego Stołu; • charakteryzuje przemiany ustrojowe w Polsce po obradach Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Okrągły Stół</i>, <i>pluralizm</i>, <i>Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych</i>, <i>wybory kontraktowe</i>, <i>Komitet Obywatelski</i>, <i>gruba kreska</i>, <i>desygnacja</i>, <i>Obywatelski Klub Parlamentarny</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Alfred Miodowicz, Tadeusz Mazowiecki, Lech Wałęsa,

			Wojciech Jaruzelski
16	Jesień Narodów w Europie Środkowo-Wschodniej i rozpad ZSRS	• charakteryzuje sytuację w państwach Bloku Wschodniego w końcu lat 80. XX w.; • przedstawia proces upadku władzy komunistycznej w krajach bloku wschodniego; • wyjaśnia przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; • przedstawia proces rozpadu ZSRS i Jugosławii	• wyjaśnia przyczyny wzrostu pozycji opozycji w krajach bloku wschodniego; • przedstawia proces przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; • przedstawia proces obalenia Nicolae Ceaușescu w Rumunii; • charakteryzuje proces jednoczenia Niemiec; • omawia przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; • przedstawia proces rozpadu ZSRS i Jugosławii; • omawia genezę powstania Wspólnoty Niepodległych Państw; • porównuje procesy przemian ustrojowych w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • wyjaśnia, dlaczego procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego zostały określone jako Jesień Narodów; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta 77</i>, <i>aksamitna rewolucja</i>, <i>Fidesz</i>, <i>Trójkątny Stół</i>, <i>Okrągły Stół</i>, <i>pucz</i>, <i>czystki etniczne</i>, <i>Jesień Narodów (Ludów)</i>, <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i> • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Václav Havel, Nicolae Ceaușescu, Borys Jelcyń, Erich Honecker, Helmut Kohl, Giennadij Janajew
17	Transformacja gospodarczo-ustrojowa 1989–1990	• charakteryzuje problemy gospodarcze Polski na początku lat 90. XX w.; • charakteryzuje przemiany gospodarcze w ramach planu Balcerowicza; • przedstawia przebieg wyborów prezydenckich w 1990 r.; • wyjaśnia, na czym polega dekomunizacja	• wymienia problemy gospodarcze Polski na początku lat 90. XX w.; • wyjaśnia, które problemy wynikały z polityki gospodarczej władz komunistycznych; • przedstawia założenia planu Balcerowicza; • omawia społeczne skutki realizacji planu Balcerowicza; • charakteryzuje proces prywatyzacji i reprivatyzacji; • przedstawia przyczyny i przebieg wyborów prezydenckich w 1990 r.; • przedstawia proces dekomunizacji; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>plan Balcerowicza</i>, <i>dekomunizacja</i>, <i>transformacja</i>, <i>bezrobocie strukturalne</i>, <i>hiperinflacja</i>, <i>prywatyzacja</i>, <i>reprivatyzacja</i>, <i>kuroniówka</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Leszek Balcerowicz, Jacek Kuroń, Jarosław Kaczyński, Stanisław Tymiński
18	Ku społeczeństwu	• definiuje społeczeństwo obywatelskie	• zna definicję społeczeństwa obywatelskiego;

	obywatelskiemu	• charakteryzuje elementy potrzebne do budowania społeczeństwa obywatelskiego; • przedstawia formy aktywności społecznej; • omawia działalność organizacji pozarządowych i ich rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego	• omawia czynniki, które wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego; • wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ważne są kapitał społeczny i zaufanie społeczne; • wymienia formy aktywności społecznej; • charakteryzuje organizacje pozarządowe; • porównuje różne typy organizacji pozarządowych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie, kapitał społeczny, zaufanie społeczne, referendum, obywatelskie nieposłuszeństwo, organizacje pozarządowe, stowarzyszenie, fundacja, wolontariat, organizacje pożytku publicznego</i>
19	Sprawiedliwość jako moralny fundament ładu społecznego	• definiuje pojęcia: <i>demokratyczne państwo prawa i sprawiedliwość społeczna</i>; • wyjaśnia możliwe sposoby rozumienia pojęcia <i>sprawiedliwość</i>; • charakteryzuje typy sprawiedliwości; • przedstawia rolę sprawiedliwości społecznej w funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa	• zna definicję demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej; • wymienia różne możliwości rozumienia pojęcia <i>sprawiedliwość</i>; • wymienia różne typy sprawiedliwości; • wyjaśnia różnice pomiędzy różnymi typami sprawiedliwości; • charakteryzuje rolę sprawiedliwości społecznej w funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>demokratyczne państwo prawa, sprawiedliwość społeczna, sprawiedliwość rozdzielcza, sprawiedliwość wyrównawcza</i>

III. Świat i Polska w latach 1991–2001

Lekcja	Temat	Cele lekcji. Uczeń:	Wymagania. Uczeń:
20	Nowy ład światowy	• przedstawia koncepcje układu sił na świecie po upadku komunizmu w Europie; • omawia rolę Stanów Zjednoczonych w utrzymaniu ładu i pokoju na świecie; • wyjaśnia proces globalizacji	• wymienia koncepcje świata w końcu XX w. i ich autorów; • wskazuje różnice pomiędzy koncepcjami świata w końcu XX w.; • przedstawia rolę Stanów Zjednoczonych w utrzymaniu ładu na świecie w końcu XX w.; • charakteryzuje proces globalizacji; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>koniec historii, zderzenie cywilizacji, Pustynna Burza, globalizacja, globalna wioska</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Francis Fukuyama, Samuel Huntington, Zbigniew

			Brzeziński, Michaił Gorbaczow, George Bush, Saddam Husajn
21	Blaski i cienie zmian na świecie na przełomie tysiącleci	• przedstawia problemy społeczeństwa na świecie na przełomie XX i XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w.; • charakteryzuje pozycję Chin na przełomie XX i XXI w.; • wyjaśnia różnice między globalną Północą a globalnym Południem	• wymienia najważniejsze konflikty zbrojne na przełomie XX i XXI w. i wyjaśnia ich przyczyny; • wyjaśnia przyczyny konfliktów religijnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w.; • wyjaśnia przyczyny konfliktu w Rwandzie; • przedstawia proces upadku apartheidu w RPA; • wyjaśnia przyczyny podziału świata na globalną Północ i globalne Południe; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>apartheid, bantustany, konflikt Północ–Południe</i>, • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Nelson Mandela, Frederik de Klerk
22	Integracja europejska	• wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; • charakteryzuje przebieg procesu integracji pomiędzy państwami Unii Europejskiej; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej z innymi państwami europejskimi	• wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; • wymienia kryteria przyjmowania nowych państw do Unii Europejskiej i państwa, które do niej wstąpiły; • wymienia płaszczyzny współpracy między krajami Unii Europejskiej i przedstawia zakres tej współpracy; • wyjaśnia znaczenie strefy Schengen i strefy euro; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej z Norwegią i Szwajcarią oraz wyjaśnia stosunek tych państw do Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Jednolity Akt Europejski, traktat z Maastricht, Unia Europejska, kryteria kopenhaskie, traktat nicejski, traktat lizboński, strefa Schengen, strefa euro</i>
23	Polska droga do demokracji 1991–2005	• przedstawia proces kształtowania się sceny politycznej w Polsce po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian rządów w Polsce po 1990 r.; • przedstawia proces tworzenia nowej konstytucji; • charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka	• wymienia najważniejsze partie i ruchy polityczne w Polsce po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian na polskiej scenie politycznej po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian rządów po 1990 r.; • przedstawia zmiany ustrojowe, które wprowadziła Mała Konstytucja; • charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka; • przedstawia stosunki wyznaniowe w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>recesja, Sojusz Lewicy Demokratycznej, Unia Demokratyczna, lustracja, Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, Mała Konstytucja, konkordat, próg wyborczy</i>;

			• wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jan K. Bielecki, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Antoni Macierewicz, Hanna Suchocka, Jerzy Buzek
24	III Rzeczpospolita – konstytucyjne zasady ustrojowe	• wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • przedstawia prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • charakteryzuje organy władzy w Rzeczypospolitej Polskiej; • charakteryzuje etapy procesu legislacyjnego	• wymienia i wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wymienia i wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia organy władzy ustawodawczej i ich przykładowe kompetencje; • wymienia organy władzy wykonawczej i ich podstawowe kompetencje; • wyjaśnia wzajemne zależności między organami władzy wykonawczej i ustawodawczej; • charakteryzuje etapy procesu legislacyjnego; • przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe zasady sądownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>preambuła, zasada demokratycznego państwa prawa, zasada suwerenności narodu, zasada pluralizmu politycznego, zasada trójpodziału władzy, proces legislacyjny, konstruktywne votum nieufności, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, zasada niezawisłości sędziów</i>
25	Rzeczpospolita samorządna	• charakteryzuje zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce; • przedstawia organy władzy samorządu terytorialnego i ich kompetencje; • charakteryzuje źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego	• wyjaśnia podstawy prawne i zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego; • wymienia organy władzy jednostek samorządu terytorialnego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego; • przedstawia źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego; • wyjaśnia, na jakie zadania jednostki samorządu terytorialnego mogą mieć różne źródła finansowania; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>samorząd terytorialny, decentralizacja, zasada pomocniczości, subwencja, dotacja, domniemanie kompetencji,</i>

			<i>zadania własne, zadania zlecone, gmina, powiat, burmistrz, starosta, wójt, marszałek sejmiku wojewódzkiego</i>
26	System prawny współczesnej Polski	• wyjaśnia podstawowe terminy związane z prawem w Polsce; • wymienia podmioty różnych gałęzi prawa w Polsce; • charakteryzuje zakres zagadnień obejmujących poszczególne gałęzie prawa w Polsce: prawa cywilnego, prawa rodzinnego, prawa karnego i prawa administracyjnego;	• rozumie podstawowe terminy związane z naukami prawnymi; • wyjaśnia różnice pomiędzy prawem naturalnym a prawem stanowionym; • charakteryzuje podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • przedstawia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • charakteryzuje relacje między organami władzy albo organami władzy a obywatelami, które reguluje prawo administracyjne; • omawia najważniejsze zapisy prawa karnego; • wyjaśnia różnicę między wykroczeniem, występkiem i zbrodnią; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>norma prawna, osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, własność, służebność, hipoteka, przysposobienie, obowiązek alimentacyjny, odwołanie, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, wykroczenie, występki, zbrodnia, odpowiedzialność karna</i>
27	Prawa człowieka oraz ich ochrona w Polsce i na świecie	• definiuje prawa człowieka i wymienia ich generacje; • przedstawia proces kształtowania się praw człowieka; • charakteryzuje światowy i europejski system ochrony praw człowieka; • charakteryzuje system ochrony praw człowieka w Polsce	• definiuje prawa człowieka, omawiając ich cechy; • charakteryzuje trzy generacje praw człowieka; • przedstawia proces kształtowania się praw człowieka; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka na świecie i w Europie; • wymienia polskie dokumenty, w których zawarte są prawa człowieka; • wymienia organy ONZ zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • wymienia europejskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • wymienia polskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • wyjaśnia, które prawa człowieka i w jakich okolicznościach mogą być ograniczone; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prawa człowieka, trzy generacje praw człowieka, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Rada Praw Człowieka, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw</i>

			<i>Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny, Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Rzecznik Praw Obywatelskich;</i> • wie, kim była Eleanor Roosevelt, oraz przedstawia jej historyczną rolę
28	Rozliczenie dziedzictwa PRL po 1989 r.	• przedstawia działania podejmowane w celu rehabilitacji żołnierzy podziemia niepodległościowego po II wojnie światowej; • przedstawia działania podejmowane w celu rozliczenia autorów stanu wojennego; • wyjaśnia problemy związane z procesem lustracji	• przedstawia działania podejmowane przez polskie władze w celu rozliczenia postępowania władz PRL-u; • wymienia sposoby upamiętnienia żołnierzy podziemia niepodległościowego i osób represjonowanych w okresie PRL-u; • wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem procesu lustracji; • omawia działalność Instytutu Pamięci Narodowej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>rehabilitacja, Instytut Pamięci Narodowej, Rzecznik Interesu Publicznego, kłamstwo lustracyjne, status osoby pokrzywdzonej</i>
29	Polska droga do NATO i Unii Europejskiej	• charakteryzuje polską politykę zagraniczną w latach 90. XX w.; • przedstawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej	• charakteryzuje stosunki polsko-rosyjskie w latach 90. XX w.; • charakteryzuje relacje polsko-niemieckie w latach 90. XX w.; • przedstawia aktywność Polski w rejonie Europy Środkowej w latach 90. XX w.; • omawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; • wyjaśnia, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski, Trójkąt Wyszehradzki / Grupa Wyszehradzka, Partnerstwo dla Pokoju, traktat akcesyjny</i>

IV. Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI w.

Lekcja	Temat	Cele lekcji. Uczeń:	Wymagania. Uczeń:
30	Świat na początku XXI w.	• charakteryzuje sytuację w Azji na początku XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Afryce Północnej na początku XXI w.; • przedstawia skutki globalizacji i kryzysu finansowego z początku XXI w.; • przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19	• przedstawia pozycję Chin na początku XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Korei Północnej na początku XXI w.; • przedstawia przyczyny i skutki Arabskiej Wiosny; • przedstawia skutki globalizacji i kryzysu finansowego z początku XXI w.; • przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Arabska Wiosna, COVID-19, SARS-CoV-2, pandemia</i>

31	Wojna z terroryzmem w XXI w.	• charakteryzuje różne rodzaje terroryzmu w XXI w.; • charakteryzuje reakcję państw na działania terrorystyczne w XXI w.; • charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; • wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie	• wymienia i charakteryzuje różne nurty terroryzmu w XXI w. • wymienia przykładowe zamachy terrorystyczne w XXI w. i ich konsekwencje; • omawia interwencję wojsk koalicji w Afganistanie; • omawia interwencję wojsk koalicji w Iraku; • przedstawia udział Polaków w walkach w Afganistanie i Iraku; • charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; • wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, szariat, Al-Kaida, talibowie, Państwo Islamskie, World Trade Center</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Osama bin Laden, George W. Bush
32	Unia Europejska w XXI w.	• przedstawia proces integracji Unii Europejskiej na początku XXI w.; • przedstawia organy Unii Europejskiej i ich przykładowe kompetencje; • charakteryzuje problemy, z którymi mierzy się Unia Europejska na początku XXI w.; • wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej poszczególnych państw; • przedstawia koncepcje integracji Europy	• wymienia dokumenty unijne zawarte na początku XXI w. i ich główne założenia; • wymienia organy władzy Unii Europejskiej i ich przykładowe uprawnienia; • przedstawia koncepcje integracji Europy; • przedstawia przyczyny i skutki kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; • przedstawia przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; • charakteryzuje politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej poszczególnych państw; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, traktat nicejski, traktat lizboński, Przewodniczący Rady Europejskiej, Wysoki Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, lockdown, tarcza antykryzysowa, Stany Zjednoczone Europy, Europa Ojczyzn, „Europa wielu prędkości”</i>
33	Rosja i jej ekspansja w XXI w.	• charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Rosji za rządów Borysa Jelcyna i Władimira Putina; • charakteryzuje politykę rosyjską na Kaukazie; • charakteryzuje politykę rosyjską wobec Ukrainy	• przedstawia, w jaki sposób przywódcy Rosji dążą do wzmocnienia władzy; • przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji; • wyjaśnia przyczyny i skutki wojny w Czeczenii; • omawia sytuację w Gruzji;

			• wyjaśnia, od czego zależy polityka Rosji wobec Ukrainy; • przedstawia proces aneksji Krymu; • przedstawia przyczyny i przebieg wojny w Ukrainie; • przedstawia stosunek państw europejskich do polityki rosyjskiej na Kaukazie i w Ukrainie; • charakteryzuje różne formy prowadzenia wojny przez Rosję i ich wpływ na sytuację w Europie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kolonia karna</i>, <i>Euromajdan</i>, <i>wojna hybrydowa</i>, „<i>zielone ludziki</i>”, <i>szantaż gazowy</i> • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Borys Jelcyn, Władimir Putin, Dżochar Dudajew, Achmat Kadyrow, Ramzan Kadyrow, Wiktor Janukowycz, Wołodymyr Zełenski
34	Polska na początku XXI w.	• charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Polsce na początku XXI w.; • przedstawia polską scenę polityczną na początku XXI w.; • przedstawia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej;	• wymienia przykładowe sukcesy i porażki poszczególnych rządów na początku XXI w.; • wymienia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; • wyjaśnia przyczyny zmiany rządów na początku XXI w.; • charakteryzuje polską scenę polityczną na początku XXI w.; • ocenia, jak afery, do których dochodziło za poszczególnych rządów, wpływały na ich ocenę przez społeczeństwo; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>postkomunizm</i>, <i>kohabitacja polityczna</i>, <i>dług publiczny</i>, <i>Platforma Obywatelska</i>, <i>Prawo i Sprawiedliwość</i>, <i>Liga Polskich Rodzin</i>, <i>Samoobrona</i>, <i>Zjednoczona Prawica</i>, <i>katastrofa smoleńska</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Donald Tusk, Andrzej Lepper, Kazimierz Marcinkiewicz, Bronisław Komorowski, Andrzej Duda
35	Polonia i Polacy na świecie	• przedstawia funkcjonowanie rządu polskiego na uchodźstwie po II wojnie światowej; • charakteryzuje rolę instytucji emigracyjnych dla rozwoju kultury polskiej; • przedstawia organizacje i inicjatywy Polonii na świecie; • ocenia, jaką rolę odegrały organizacje	• pokazuje na mapie skupiska Polaków i Polonii po II wojnie światowej; • wymienia przyczyny emigracji z Polski po II wojnie światowej; • wymienia przykładowe instytucje polskie działające na emigracji; • wyjaśnia rolę, jaką odgrywały instytucje emigracyjne po II wojnie światowej; • przedstawia znaczenie organizacji tworzonych przez Polaków na emigracji dla podtrzymywania polskości i rozwoju kultury polskiej;

		• i inicjatywy Polonii na świecie w podtrzymywaniu polskości w środowiskach emigracyjnych; • przedstawia związek ośrodków emigracyjnych z krajem; • charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i w byłych republikach radzieckich	• charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i byłych republikach radzieckich; • wyjaśnia, w jaki sposób rząd polski wspiera Polaków na terenie byłego ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>depozytariusz, Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Instytut Józefa Piłsudskiego, Maisons-Laffitte, miesięcznik „Kultura”, Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa, Karta Polaka</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Edward Raczyński, August Zaleski, Ryszard Kaczorowski, Władysław Anders, Jerzy Giedroyc, Jan Nowak Jeziorański, Andżelika Borys
36	Zmiany kulturowe w świecie końca XX w. i początku XXI w.	• wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • przedstawia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych	• wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • ocenia korzyści i zagrożenia płynące z polityki wielokulturowości; • wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecnie postawa tolerancji i w czym się ona przejawia; • przedstawia znaczenie dziedzictwa kulturalnego dla współczesnej kultury; • przedstawia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>polityka wielokulturowości, segregacja rasowa, poprawność polityczna, homofobia, dziedzictwo kulturowe, asymilacja, tolerancja, dyskryminacja</i>
37	Spółeczeństwo cyfrowe	• definiuje społeczeństwo cyfrowe; • przedstawia rozwój usług cyfrowych i ich wpływ na życie społeczne; • wyjaśnia, co wpłynęło na rozwój społeczeństwa cyfrowego	• zna definicję społeczeństwa cyfrowego / społeczeństwa informacyjnego; • wyjaśnia przyczyny rozwoju komunikacji cyfrowej; • wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na gospodarkę, edukację i kulturę; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla społeczeństwa i jednostki; • wyjaśnia, w jaki sposób można nadużywać wolności słowa w Internecie, i przedstawia działania zapobiegające temu zjawisku; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo cyfrowe, społeczeństwo informacyjne, sieciologizm, wykluczenie cyfrowe, fake newsy,</i>

			<i>dezinformacja, bańka filtrująca, netykieta</i>
38	Media jako czwarta władza	• definiuje pojęcia i zasady związane z komunikacją społeczną; • charakteryzuje funkcje mediów; • zna prawa i obowiązki mediów i ich pracowników	• wymienia typy komunikacji społecznej; • charakteryzuje zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • wymienia środki masowego przekazu; • charakteryzuje funkcje środków masowego przekazu; • wyjaśnia, dlaczego środki masowego przekazu określa się jako czwartą władzę; • wymienia prawa i obowiązki mediów oraz ich pracowników; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>komunikacja społeczna, mass media</i>
39	Nasza przyszłość	• przedstawia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • charakteryzuje problemy i wyzwania, przed którymi staje Polska na początku XXI w.	• przedstawia i ocenia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • przedstawia działania wojsk polskich w ramach NATO; • wyjaśnia przyczyny kryzysu demograficznego i przedstawia sposoby jego przezwyciężenia; • charakteryzuje działania podjęte przez Polskę w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; • przedstawia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie i próby ich zahamowania podejmowane przez państwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>geopolityka, kryzys demograficzny, ocieplenie klimatu, protokół z Kioto</i>

OBSZARY AKTYWNOŚCI

a) wiedza – zgodnie z zakresem wymagań na poszczególne poziomy w formie:

- odpowiedzi ustnej z 2 ostatnich lekcji;
- kartkówki;
- pracy klasowej;
- sprawdzianu

b) umiejętności, w tym:

- wnioskowanie i uogólnianie
- dostrzeganie wniosków przyczynowo - skutkowych
- analiza różnych źródeł informacji
- prezentacja
- praca w grupie
- praca indywidualna

c) udział w olimpiadach i konkursach

d) zaangażowanie w działalności organizacyjnej szkoły i środowiska

NARZĘDZIA POMIARU

Sprawdzeniu podlegają wszystkie sfery osiągnięć uczniów tj. wiadomości i umiejętności oraz aktywność. Ocenianie osiągnięć przeprowadza się w odniesieniu do wymagań programowych.

Na ocenę wpływać będą także:

- aktywność i zaangażowanie ucznia podczas lekcji
- jakość prezentacji uczniowskich
- aktywny udział ucznia w dyskusji, debacie
- umiejętność działania w zespole

Uczeń przychodzi na lekcję przygotowany, to znaczy musi posiadać: - podręcznik - zeszyt - zeszyt ćwiczeń lub karty pracy (umownie z nauczycielem)

Zasady oceniania:

a) Punkty z prac pisemnych (procenty) przelicza się na oceny według schematu:

od 40% – 2,

od 45% - 2+,

od 50% 3-,

od 55% - 3,

od 65% 3+,

od 70% - 4-,

od 75% - 4,

od 85% 4+,

od 90% - 5-,

od 93% - 5,

od 96% - 5+,

od 98 – 6.

Kryteria ocen:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

a. nie ma osiągnięć wystarczających do dalszego uczenia się historii i współczesności

b. nie rozwiązuje najprostszych zadań nawet przy pomocy nauczyciela,

c. nie zachowuje minimalnej dokładności i staranności, koniecznej do poprawnego rozwiązania zadania,

- d. nieprawidłowo stosuje terminy historyczne, nie radzi sobie z ich zrozumieniem,
- e. nie potrafi posługiwać się mapą historyczną,
- f. nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności i nie wykazuje chęci współpracy w celu uzupełnienia braków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a. ma część osiągnąć w zakresie wystarczającym do dalszego uczenia się historii
- b. rozwiązuje proste zadania z pomocą nauczyciela,
- c. zachowuje małą dokładność i staranność, nie jest systematyczny,
- d. wymienić podstawowe daty historyczne
- e. wykazuje się znajomością i zrozumieniem najprostszych pojęć i terminów historycznych, stosuje je w prawidłowy sposób,
- f. korzysta z pomocy nauczyciela lub innych uczniów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a. samodzielnie rozwiązuje proste zadania,
- b. zachowuje dokładność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązania zadań,
- c. pracuje systematycznie, na bieżąco poprawia oceny niedostateczne,
- d. stosuje prawidłowo większość terminów i pojęć historycznych,
- e. potrafi w wystarczającym zakresie posługiwać się samodzielnie mapą
- f. przeprowadza analizę związków przyczynowo - skutkowych

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a. samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim poziomie złożoności,
- b. zachowuje dokładność i staranność wystarczającą do poprawnego rozwiązywania zadań,

- c. wypowiada się pełnymi zdaniami, wyjaśniając podstawowe zjawiska i procesy historyczne, jest systematyczny,
- d. prawidłowo stosuje większość pojęć i terminów historycznych i współczesnych,
- e. prawidłowo posługuje się mapą historyczną,
- f. analizuje ciągi przyczynowo – skutkowe oraz je ocenia

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który;

- a. samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy o wysokim poziomie złożoności,
- b. zachowuje wzorową dokładność i staranność w rozwiązywaniu zadań, jest systematyczny, na bieżąco osiąga dobre i bardzo dobre wyniki w nauce,
- c. wypowiada się pełnymi zdaniami, w sposób logiczny i spójny wyjaśnia złożone procesy i zjawiska historyczne,
- d. potrafi dokonywać porównań i klasyfikacji,
- e. samodzielnie zdobywa wiedzę i umiejętności,
- f. jest aktywny w trakcie zajęć lekcyjnych.

- Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
- a. opanował 98% wymagań z zakresu podstawowego,
 - b. potrafi posługiwać się i wykorzystywać różne dodatkowe źródła informacji historycznej,
 - c. wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi ponad realizowany program nauczania,
 - d. uczestniczył w konkursach, olimpiadach lub innych dodatkowych przedsięwzięciach z zakresu historii i współczesności,
 - e. twórczo rozwija własne zainteresowania z zakresu historii i dzieli się tą wiedzą z innymi,

- f. wykazuje się dużą aktywnością na zajęciach lekcyjnych,
- g. przygotowuje materiały korzystając z różnych źródeł informacji, przetwarza je do praktycznego wykorzystania.

Wypowiedzi ustne punktowane oceną:

- 1 (ndst) – wypowiedź z poważnymi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, pomijająca najważniejsze zagadnienia, nieznajomość podstawowych faktów historycznych, błędy językowe.
 - 2 (dop) – wypowiedź z niewielkimi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, niepełna, błędy językowe.
 - 3 (dst) – wypowiedź z mało istotnymi błędami merytorycznymi, niepełna, samodzielna, omówienie podstawowych zagadnień.
 - 4 (db) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, niepełna, uporządkowane przytaczanie faktów, poprawny język.
 - 5 (bdb) – wypowiedź bezbłędna samodzielna, wyczerpująca bez wiadomości wykraczających poza program, swobodne operowanie faktami, integracja wiedzy z różnych dziedzin.
 - 6 (cel) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, wyczerpująca, wykraczająca poza program, swobodne operowanie faktami, widoczne zaangażowanie ucznia w proces dydaktyczny. Oceny mogą być rozszerzone o „+” lub „-”.
- b) Sprawdziany są obowiązkowe. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać pracy z całą klasą, to powinien to uczynić po powrocie do szkoły (w terminie uzgodnionym z nauczycielem).
 - c) Oceny niedostateczne ze sprawdzianów uczeń zobowiązany jest poprawić w ciągu 2 tygodni (w przypadkach losowych termin może zostać wydłużony).
 - d) Uczeń ma prawo podwyższyć także inne oceny niż niedostateczna (w terminie 2 tygodni).
 - e) Sprawdziany i prace klasowe są zadawane z dwu tygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki z ostatnich trzech lekcji są bez zapowiedzi.

- f) Pisemne prace domowe uczeń jest zobowiązany oddać w ustalonym terminie, nieoddanie pracy skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.
- g) Zeszyt przedmiotowy jest własnością ucznia. Uczeń jest zobowiązany do systematycznego zapisywania notatek. Brak notatek skutkuje oceną niedostateczną.
- h) Uczniowie posiadający zalecenia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej mogą prowadzić notatki przy użyciu komputera.
- i) uczeń ma możliwość wykorzystania jednego nieprzygotowania do lekcji

EGZAMIN POPRAWKOWY, KLASYFIKACYJNY, SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIA

Na egzamin poprawkowy komisja przygotowuje zadania na ocenę dopuszczającą, a próg zaliczenia wynosi 90%. Uczeń w czerwcu otrzymuje od nauczyciela przedmiotu historia i teraźniejszość wymagania edukacyjne i ich odbiór potwierdza własnoręcznym podpisem. Egzamin poprawkowy przeprowadza się w dwóch formach: pisemnej i ustnej. Na egzaminie pisemnym, trwającym 45 minut, uczeń rozwija 1 wybrany spośród 3 podanych tematów. Na egzaminie ustnym uczeń losuje zestaw zawierający 3 pytania. Ostateczny wynik ustala komisja.

Przebieg lekcji:

1. Podczas lekcji uczeń zobowiązany jest do przestrzegania porządku, zasad kultury osobistej oraz kultury słowa.
2. Każdy uczeń powinien posiadać podręcznik.
Dopuszczalne jest, aby uczniowie siedzący w jednej ławce korzystali na lekcji z jednego podręcznika.
3. Uczeń jest zobowiązany posiadać na lekcji inne materiały wskazane przez nauczyciela.
4. Uczeń na lekcji za zgodą nauczyciela może korzystać z kalkulatora, jeśli jego użycie jest zgodne z tematem lekcji. Zabrania się korzystania z telefonu komórkowego, jako kalkulatora.

8. Na lekcjach nie wolno używać telefonów komórkowych. Telefon powinien być schowany i wyłączony (ewentualnie wyciszony).
9. Uczeń ma prawo zadawać pytania związane z tematyką lekcji lub prosić o powtórzenie tych fragmentów lekcji, które nie są zrozumiałe i oczekiwać pomocy ze strony nauczyciela.
10. Uczeń zainteresowany historią ma prawo do pomocy ze strony nauczyciela w postaci wskazania dodatkowych źródeł informacji historycznych.

Ocena końcowa roczna i semestralna

Ocenę roczną/semestralną wystawia nauczyciel w oparciu o oceny cząstkowe. Podstawą oceny rocznej/semestralnej jest zaliczenie wszystkich zapowiedzianych prac pisemnych. Niezaliczenie jednej skutkuje obniżeniem oceny. Inne formy sprawdzania wiedzy (np. odpowiedź ustna) oraz aktywność w czasie lekcji mogą ocenę podnieść. Wszystkie powyższe składowe stanowią ocenę roczną/semestralną.

Opracowali:

Maria Budkiewicz

Dariusz Słomion